

חגי שבתאי, שפירא משרד עורכי-דין
Hagay Shabtay, Shapiro Law Offices

חגי ח. שבתאי, עו"ד
אריה שפירא, עו"ד
גלי פלד-שבתאי, עו"ד
אלון וילנר, עו"ד ומגשר
אופיר לוי, עו"ד ומגשר*
שרית ויור, עו"ד
יוליה פק חלמיש, עו"ד**
שלומית ארן, עו"ד***
ענת סער, עו"ד*
הלל ארצי, עו"ד ומגשר****
אסנת קולודני, עו"ד*
לירז גונן-אללוף, עו"ד

* מוסמך (ma) משפטים
** חברת לשכת עוה"ד ניו יורק
*** מוסמכת (ma) גיאוגרפיה
התמחות בלימודים עירוניים ואזוריים
**** מוסמך (MSc.) במדעי הטבע

תאריך: 4 באוקטובר 2010

חוזר משרד 17/10 : מתי יתערב בית משפט בהחלטת אגודה שיתופית בדבר קבלת חברים לשורותיה?

התשובה של בית משפט מחוזי בחיפה, כבוד השופטת שושנה שטמר : במקרים חריגים וקיצוניים בלבד.

פסיקה מעניינת ניתנה בין כסה לעשור השנה - על ידי בית משפט מחוזי בחיפה, כבוד השופטת שושנה שטמר – ובה נדחתה המרצת פתיחה אשר הוגשה על ידי מועמדים לקבלה לחברות - אבנר ומרים חדד - נגד אגודה שיתופית אשר סירבה לקבלם כחברים.

בקצרה המדובר בנסיבות כדלקמן: משפחת חדד – אבנר ומרים - בני זוג בשנות ה-40 הורים ל-4 ילדים ביקשו לרכוש בשנת 2007, באמצעות כונס נכסים, משק בכפר ביאליק. הסכם הרכישה שנחתם על ידי משפחת חדד התנה את הרכישה בכך שתקבל הסכמת האגודה ומינהל מקרקעי ישראל.

לאחר שנחתם הסכם הרכישה שילמה משפחת חדד את מלוא התמורה, בסך \$475,000 לכונס הנכסים, ולאחר מכן פנתה לכפר ביאליק – כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ וביקשה להתקבל לחברות.

ואולם – לאחר ראיון אצל הנהלת האגודה, ובדיקה אצל פסיכולוג אשר מצא כי אינם מתאימים לאורח חיים שיתופי בשל העדר תכונות של שיתוף ותרומתיות. לפיכך נדחתה בקשתם להתקבל כחברים. גם האסיפה הכללית שדנה בערעורם החליטה שלא לקבלם לחברות.

בהמרצת הפתיחה שהגישה משפחת חדד לבית משפט מחוזי בחיפה, העלתה המשפחה טענות נגד החלטות המוסדות של האגודה – לרבות טענה כי ההחלטות בטלות, אינן מנומקות, כי אין להסתמך על

חגי שבתאי, שפירא משרד עורכי-דין
Hagay Shabtay, Shapiro Law Offices

חוות הדעת הפסיכולוגית, כי דחיית בקשתם תפגע בהם במישור הכלכלי והקנייני שכן שילמו את מלוא התמורה בגין המשק לכונס הנכסים ועוד.

בית המשפט דחה את המרצת הפתיחה של משפחת חדד, בנימוקים הבאים:

בתחילה, סקר ודן בית המשפט הלכות פסוקות בדבר התערבות בתי המשפט בהחלטות מוסדות של אגודה שיתופית, לפיהן ההתערבות השיפוטית בהחלטת האסיפה הכללית של האגודה השיתופית נעשית תוך ריסון ואיפוק; וכי הביקורת השיפוטית לגבי אגודה שיתופית, שהיא גוף פרטי, נעשית לפי עקרונות ביקורת מתחום המשפט הפרטי בדיני חוזים – עקרון תקנת הציבור, תום הלב וכד', כאשר עם זאת, בנסיבות מסוימות מוצדק להחיל על החלטותיה גם כללים מהמשפט המנהלי כמו סיבות, שוויון הגינות ועוד.

לגבי ההחלטה על קבלת חברים לאגודה קבע בית המשפט כי מדובר בהחלטה ייחודית, וזאת בין היתר משום שהאגודה השיתופית מבוססת על קשר אישי בין החברים ולכן יש לאפשר מתחם רחב ביותר של שיקול דעת לחברי האגודה לבחור מי יצטרף אליהם ומי לא. בהקשר זה קבע בית המשפט כי נכון וראוי כי ההתערבות בהחלטותיה של אגודה שיתופית בדבר קבלת חברים לשורותיה תעשה במקרים חריגים וקיצוניים בלבד.

עם זאת, יכולת האגודה אינה בלתי מוגבלת, ותיבדק בשלושה שלבים: עמידה בהוראות התקנון, תקינות ההליך שהוביל להחלטה ומהותה של ההחלטה על פי הכללים שעגונום בתום לב ובזכויות אדם.

במקרה של משפחת חדד קבע בית המשפט כי משפחת חדד עומדת בתנאי תקנון האגודה, ואולם עדיין רשאי כפר ביאליק לדחותם משיקולים סבירים אחרים, כי ההליך היה תקין ואין להתערב בהחלטה במהותה. עוד קבע בית המשפט כי הסתמכות על חוות דעת פסיכולוגית היא נפוצה לבחינת מועמדים למשרות ולקבלה לחברות בקיבוצים ובמושבים, וכי אילו הייתה למשפחת חדד התנגדות היה עליהם לטעון זאת לפני שהסכימו לראיון עם הפסיכולוג. לגבי העובדה כי משפחת חדד כבר שילמה את מלוא התמורה קבע בית המשפט כי משפחת חדד הייתה ערה לכך שההסכם הוא על תנאי ושיתכן שהם לא יתקבלו כחברים לאגודה.

מעניין במיוחד לבחון את פסק הדין לאור הפסיקה על סילוק חברים מאגודה שיתופית והליכי הקבלה לישובים אליהם התייחסנו בחוזרים קודמים.

פרטיי פסק הדין: הפ 2708/08 חדד ואח' נ' "כפר ביאליק" – כפר ביאליק להתיישבות חקלאית בע"מ, ניתן על ידי בית משפט מחוזי חיפה, כבוד השופטת שושנה שטמר, ביום 13.9.2010.